

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง พรรคทางเลือกที่สามไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ มีข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗ พรรคทางเลือกที่สามจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม พรรคทางเลือกที่สามมีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๔ สาขา คือ สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ตำบลแมตนาทม อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่ที่ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่ที่แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร และสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ปรากฏว่าสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามจังหวัดสกลนคร จำนวน ๓ คน ให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมจัดตั้งหรือเลือกกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด ส่วนประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๘ เมื่อตรวจสอบรายงานการประชุมที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งมาให้ปรากฏว่า วัน เวลา ในการประชุมไม่ตรงกัน นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ พร้อมทั้งให้พรรคทางเลือกที่สามชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งพรรคทางเลือกที่สามได้มีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามลำดับที่ ๑ ว่า เนื่องจากประธานสาขาพรรคสับสน จึงตอบคำถามไม่ตรงประเด็น โดยมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามตามวันเวลาและสถานที่ที่ระบุในรายงานการประชุมจริง

ต่อมาพรรคทางเลือกที่สามมีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายอรุณ คงมันลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ทำให้กรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สาม พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๓๑ (๒) โดยให้นายวีระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายวีระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สามรักษาการหัวหน้าพรรคได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามได้ตรวจสอบกระบวนการการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่จังหวัดสกลนครแล้วพบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าวดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคหลายประการจึงขอยกเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ และต่อมาได้มีหนังสือยืนยันการขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ โดยชี้แจงว่า ทราบแล้วว่ากรณีนี้อาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ แต่เนื่องจากพรรคทางเลือกที่สามไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไปและยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๗ พรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาภายในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๘ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ประกอบกับพรรคทางเลือกที่สามได้มีหนังสือยอมรับต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ไม่ถูกต้องและทราบดีว่า กรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ แต่เนื่องจากพรรคไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการทางการเมืองอีกต่อไปจึงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคทางเลือกที่สาม

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายผัน จันทรปาน นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา
นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางสาวนีย์ อัครโรจน์
นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๒๗ ก วันที่
๑๖ มีนาคม ๒๕๔๙

ย่อโดย นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ๖
กลุ่มงานคดี ๑